

NOTITIE

ONDERWERP

Beleid
waterschap en
Flevolandse
gemeenten t.a.v.
droogte &
waterberging

REGISTRATIENUMMER

TSTREPSTOR-
1389404533-39

ZAAKNUMMER

-

Aanleiding

Op 14 juli ontvingen wij via bestuursondersteuning een vraag van Caroline Schipper, AV-lid 50PLUS. Deze notitie geeft antwoord op die vraag.

Vraag

"Op 28 april stond er in Trouw een stuk over waterberging.

Zie: <https://www.trouw.nl/opinie/niet-de-strijd-tegen-water-maar-voor-water~b2a9c0f6/>

Graag verneem ik wat het beleid van ons waterschap is en of wij weten wat het beleid van gemeentes in ons gebied is."

Beleid en beheer Waterschap

Ons waterschap streeft een robuust watersysteem na dat goed functioneert ten tijde van wateroverlast én droogte. Dit is een complexe taak. Wateroverlast en droogte kunnen elkaar in de tijd snel opvolgen en het waterschap is voor het behoud van een robuust watersysteem afhankelijk van andere partijen zoals gemeenten. De mogelijkheden voor het waterbeheer verschillen soms sterk afhankelijk van het soort gebied; stedelijk of landelijk gebied, bestaande inrichting of een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling, bodemopbouw, hoge of lage grondwaterstand, etc.

Instrumenten

Het waterschap gebruikt verschillende instrumenten om haar taak als waterbeheerder uit te voeren. Ons beleid geeft kaders zodat bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen rekening wordt gehouden met toekomstige klimaatontwikkeling. Maatregelen tegen droogte mogen geen wateroverlast in de hand werken en vice versa. De maatregelen kunnen worden vastgelegd in een watervergunning. Bijvoorbeeld: Bij nieuwe verharding wordt voorkomen dat hemelwater versneld wordt afgevoerd uit het gebied door aanleg van waterberging. Een nieuw stedelijk watersysteem moet bij voorkeur zelfvoorzienend zijn in tijden van droogte. Ook kan het waterschap door operationeel beheer van het watersysteem sturen bij droogte of wateroverlast – het peilbeheer. Voor stedelijk waterbeheer zijn afzonderlijke maatwerkovereenkomsten gesloten met de gemeenten.

Altijd waterafvoer

De ligging van het beheergebied van Waterschap Zuiderzeeland is zodanig dat er vrijwel altijd water moet worden afgevoerd. Ook in droge zomers is dit het geval. Enkel in de extreem droge zomers van de afgelopen jaren zijn er perioden geweest dat netto geen water is afgevoerd. Om voldoende water van goede kwaliteit te hebben, kan in een groot deel van het gebied water worden ingelaten. Het inlaten van water heeft niet altijd voorkomen dat een verslechterde waterkwaliteit ontstond.

Hogere (zomer)peilen

In het operationeel beheer is de afgelopen zomers ingezet op het vasthouden van water. In het hele gebied zijn hogere waterpeilen gehanteerd. Door de

hoge peilen kon grotendeels in de waterbehoefte worden voorzien en zijn er nauwelijks waterkwaliteitsproblemen geweest.

In regionaal verband zijn afspraken over de waterverdeling in Noord Nederland gemaakt. Tijdens een droogteperiode is hier regelmatig afstemming over. Na de droogte van 2018 is landelijk een 'droogtetafel' ingesteld. Hieruit voortkomende acties zijn door de waterbeheerders (Rijkswaterstaat en de waterschappen) opgepakt.

Bij Waterschap Zuiderzeeland is een redeneerlijn droogte opgesteld die het handelingsperspectief in een droge situatie weergeeft. De redeneerlijn wordt in de praktijk gebruikt en verbeteringen worden doorgevoerd.

Beleid Flevolandse gemeenten

Op dit moment hebben de Flevolandse gemeenten nog geen of summier gemeentelijk beleid ten aanzien van o.a. waterberging. Vaak verwijzen gemeenten in hun plannen naar het waterschapsbeleid.

Daarnaast is al vele jaren aandacht voor het vasthouden en bergen van water bij ruimtelijke ontwikkelingen. Gemeenten en waterschap vinden elkaar hierbij in onder meer de wettelijke procedures voor ruimtelijke ordening (watertoets bij bv. bestemmingsplannen) en de Waterwet en Keur (watervergunningen). Het waterschapsbeleid is ook hierbij de leidraad.

Steeds vaker vindt tijdig vooroverleg plaats zodat de waterbelangen goed geborgd worden. Gemeenten hebben inmiddels ook ervaring opgedaan met toepassing van verschillende maatregelen in de openbare ruimte.

Samenwerking

Sinds een aantal jaar wordt in Flevoland gewerkt aan de opgaven (o.a. extreme wateroverlast, hitte en droogte) uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (2017). Dit doen we binnen het Samenwerkingsverband Klimaatadaptatie Flevoland (KAF). Hierin zijn de Flevolandse gemeenten, GGD Flevoland, Rijkswaterstaat en het waterschap vertegenwoordigd. Afgelopen jaar stond in het teken van het uitvoeren van de klimaatstresstesten. Momenteel richt het KAF zich op het creëren van bewustwording en het vragen van aandacht voor klimaatadaptatie in ruimtelijke processen.

Vooruitblik

Wij beginnen te zien dat de samenwerking op het gebied van klimaatadaptatie zijn vruchten afwerpt:

Kader: Binnen de SAF (Samenwerking Afvalwaterketen Flevoland) gaan de overheden aan de slag met een nieuwe opzet voor het GRP (gemeentelijk rioleringsplan). Dit is ingegeven door de veranderingen die de Omgevingswet met zich meebrengt.

Wij staan positief tegenover het voorstel van een gemeente om de onderwerpen water en klimaatadaptatie een duidelijke plaats in het nieuwe model GRP te geven. Daaruit voortvloeiend willen zij komen tot een gezamenlijk project. Doel van dit project is verkennen of en hoe alternatieve vormen van waterberging gerealiseerd kunnen worden ter (gedeeltelijke) vervanging van de traditionele aanleg van open water. Een en ander wordt ingebracht in het proces voor een nieuw model GRP.

Deze notitie is tot stand gekomen door input van de volgende medewerkers van het waterschap:

Elmer Benjamin (hydroloog)
Rudolf Versteeg (hydroloog)
Willemijn Rossen (beleidsadviseur klimaatadaptatie)
Irene Gorlee (adviseur ruimtelijke ontwikkelingen)

Inhoud artikel Trouw

Commentaar, Droogte, 28 april 2020

Niet de strijd tegen water, maar vóór water

De strijd tegen het water. Zo zijn wij Nederlanders vanuit de historie opgevoed en daarmee zit de strijd diep verankerd in de Nederlandse poldercultuur. Toch is deze zienswijze deels aan herziening toe. De strijd tegen het water moet als gevolg van klimaatverandering ook een strijd vóór waterbehoud worden, want Nederland heeft in toenemende mate te kampen met droogte.

Dit blijkt opnieuw nu het in de afgelopen maanden nauwelijks geregend heeft. De relatief natte winter had bijna de droogte van de afgelopen jaren gecompenseerd, maar vooral in het oosten en zuiden van Nederland is het watertekort al bijna net zo ernstig als eerder het geval was. Akkerbouwers en bijvoorbeeld kwekers van bloembollen en bomen zijn door het uitblijven van regen gedwongen sloten leeg te pompen of pompen grote hoeveelheden grondwater op. Dit leidt tot lagere grondwaterstanden, waardoor gebieden uitdrogen en er meer risico is op bosbranden, zoals vorige week in de Deurnese Peel en natuurgebied de Meinweg.

De Unie van Waterschappen en de koepel van drinkwaterbedrijven, Vewin, sloegen recent alarm vanwege de dreigende watertekorten. De consument verspilt te veel water, de industrie en de landbouw gebruiken te veel water. Het gebruik en beheer van water moet volledig anders, bepleiten zij, zuiniger en duurzamer. Dit klinkt simpel, maar dat is het niet. In Nederland is het beleid van oudsher gericht op het wegpompen van -water, nu moet het deels andersom, waterbehoud.

In dit perspectief doen de koepels een reeks verstandige aanbevelingen die noodzakelijk zijn voor slim en zuinig waterverbruik. Consumenten moeten minder water verspillen (zuiniger douchen en minder besproeien van de tuin), regen moet zo veel mogelijk worden opgevangen in buffers onder de grond of in de natuur voor hergebruik en droge periodes. Ook moeten er waterbekkens komen voor de opvang van rivierwater. Fabrieken die koelwater nodig hebben voor hun productieprocessen, moeten meer gebruikmaken van 'laagwaardig' (minder schoon) water. Akkerbouwers in relatief droge gebieden moeten zich afvragen of ze kunnen overschakelen op gewassen die minder water vragen. Ook moet er paal en perk gesteld worden aan de grondwaterpompen die door de consument en landbouwers op grote schaal geslagen worden om tuinen en akkers te bevoeien. Ook het invoeren van waterquota kan helpen.

Nederland heet een waterrijk land te zijn of een -rivierendelta, maar ook hier kunnen tekorten voor drinkwater, koelwater en beregening ontstaan, is in de afgelopen jaren gebleken. Verstandig is om nu de koe bij de horens te vatten en maatregelen te nemen, voordat het te laat is.

Het commentaar is de mening van Trouw, verwoord door leden van de hoofdredactie en senior redacteurs.